

РЕЛІГІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВИЩИЙ ДУХОВНИЙ
НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ТАВРІЙСЬКИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ
ІНСТИТУТ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

РО «ВДНЗ «ТХІ»

Борщевич В.Т.

«29» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Християнська етика»

(назва навчальної дисципліни)

Освітній рівень: Бакалавр богослов'я

(назва рівня вищої освіти)

Галузь знань В 8 «Богослов'я»

(шифр та назва галузі знань)

Спеціальність В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

(шифр та назва спеціальності)

Освітня програма:

Освітньо-професійна програма першого рівня вищої освіти бакалавр за спеціальністю В «Богослов'я»

(назва освітньої програми)

Розглянуто та схвалено Методичною комісією РО «ВДНЗ «ТХІ»»
від «29» серпня 2025 р., протокол № 1

2025/2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Християнська етика» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньою програмою ТХІ зі В8 «Богослов'я» галузь знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

Розробники: викладач Федюк В.В.

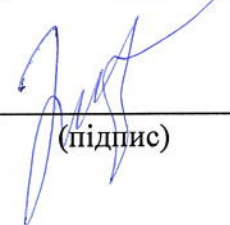
Рецензенти:

Робоча програма рекомендовано на засіданні кафедри Богослов'я
Протокол від. «26» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри д-р. богосл. наук Черенков М.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією РО «ВДНЗ «ТХІ»»

Протокол від «29» серпня 2025 року № 1

Гарант програми д-р. істор. наук Борщевич В.Т.
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ОК 25 «ХРИСТИЯНСЬКА ЕТИКА»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна/заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Галузь знань: В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» (шифр і назва)	Нормативна
	Напрямок підготовки: Бакалавр	
Модулів – 2	Спеціальність: В «Богослов'я»	Рік підготовки
Змістових модулів – 2		4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: ІНДРС.		Семестр
Загальна кількість годин – 120		3-й чи 4-й
Годин під час циклу для денної форми навчання: аудиторних – 60 , самостійної роботи студента – 60 .	Освітній кваліфікаційний рівень: Бакалавр богослов'я	Лекції
		30
		Практичні, семінарські
		30 год.
		Самостійна робота
		60 год.
		Індивідуальні завдання:
Вид контролю		
		ПК

2. Мета, очікувані результати навчання та критерії оцінювання результатів навчання

Метою викладання навчальної дисципліни «Християнська етика» є формування у студентів цілісного розуміння природи моралі, її теоретичних засад та практичного застосування, а також розвиток здатності критично аналізувати й аргументовано оцінювати складні етичні питання сучасності. Курс спрямований на опанування метаетичних і нормативних концепцій, осмислення теїстичних та секулярних підходів до моральності, а також набуття навичок прийняття обґрунтованих моральних рішень у сферах суспільного життя, прав людини, біоетики, сексуальної етики, етики війни та ставлення до природи.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей

ОК6ВК-8

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

-інтегральна(ІК) :Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі в галузі богослов'я.

-загальні (ЗК):

ЗК 01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати духовні, моральні, культурні, освітні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 04. Здатність спілкуватися іноземною мовою (за професійним спрямуванням).

ЗК 05. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 07. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 08. Здатність працювати автономно.

ЗК 09. Здатність працювати в команді.

- спеціальні фахові компетентності спеціальності (СФК):

СК 1. Здатність здійснювати аналіз текстів Святого Письма, священних текстів та богословської літератури із застосуванням методів богослов'я та інших наук.

СК 2. Здатність визначати взаємодії та взаємозв'язки між богословськими традиціями, оцінювати суспільну і культурну роль богослов'я в історичному та сучасному контекстах.

СК 3. Здатність аналізувати й характеризувати усталені та нові богословські традиції, богослужбові та релігійно-правові практики.

СК 4. Здатність осмислювати актуальні проблеми в галузі богослов'я та визначати шляхи їх розв'язання.

СК 5. Здатність застосовувати богословські знання в професійній діяльності

та суспільному ж відповідно до віроповчальних та морально-етичних засад і принципів.

СК 6. Здатність розпочинати і проводити діалог із виразниками різних богословських традицій та представниками суспільства.

СК 7. Здатність вести просвітницьку діяльність в галузі богослов'я.

СК 8. Здатність проводити консультативну експертно-аналітичну діяльність в галузі богослов'я.

СК 9. Здатність організовувати представницько- посередницьку діяльності в галузі богослов'я.

СК 10. . Здатність застосовувати богословські знання та навички практичній богослужбовій позабогослужбовій діяльності.

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

ПРН 1. Застосовувати норми та стилі літературної української мови у спілкуванні і практичній діяльності.

ПРН 2. Спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами.

ПРН 3. Набути навичок осмислення богословських питань у контексті викликів сучасності.

ПРН 4. Аналізувати інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, інтерпретувати, впорядковувати, класифікувати й систематизувати інформацію.

ПРН 5. Використовувати сучасні технології, зокрема цифрові, для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 6. Мати концептуальні знання гуманітарних та соціальних наук, необхідні для критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері

богослов'я.

ПРН 7. Аналізувати історію виникнення, основні етапи формування, структуру та принципи тлумачення Святого Письма та інших священних текстів в історичному, соціальному, філологічному, канонічному і культурному контекстах.

ПРН 8. Розуміти взаємозв'язки богословських традицій та їх роль в історичному і сучасному контексті.

ПРН 9. Розуміти специфіку усталених та нових богослужбових (літургійних), духовних (молитовних) та релігійно-правових практик богословських традицій.

ПРН 10. Аналізувати першоджерела та наукові праці, визначальні для оформлення богословських традицій.

ПРН 11. Здійснювати професійну і суспільну діяльність відповідно до морально-етичних засад і принципів.

ПРН 12. Застосовувати усні, письмові і візуальні способи передачі інформації.

ПРН 13. Пояснювати основи, принципи і методи богослов'я та застосовувати їх у практичній діяльності.

ПРН 14. Вміти презентувати богословську думку в межах представницької і посередницької діяльності.

ПРН 15. Вміти звершувати та/або співзвершувати богослужіння, таїнства, молитви, обряди (відповідно до конфесійних особливостей), провадити

ПРН 16. Приймати ефективні рішення у непередбачуваних робочих контекстах розробляти та реалізовувати проєкти у галузі богослов'я, державно-церковних відносин, освіти, організовувати та керувати професійним розвитком осіб та груп

Результати навчання

знати: теоретичні засади природи моралі та їх практичне застосування, метаетичні і нормативні концепції етики, теїстичні та секулярні підходи до моральності.

вміти: критично аналізувати й аргументовано оцінювати складні етичні питання, приймати обґрунтовані моральні рішення у сферах суспільного життя, прав людини, біоетики, сексуальної етики, етики війни та ставлення до природи.

Критерії оцінювання навчання

Контролю знань здобувачів вищої освіти у Таврійському християнському інституті досягається системними підходами до оцінювання та комплексністю застосування різних видів контролю (вихідного, поточного, підсумкового). Згідно з діючою в інституті системою комплексної діагностики знань студентів, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, оцінка знань студентів здійснюється за 100-бальною системою.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Метаетика.

Тема 2. Бог та об'єктивна мораль.

Тема 3. Заперечення проти теїстичного обґрунтування моралі.

Тема 4. Яким має бути справді добре життя?

Тема 5. Нормативна етика.

Тема 6. Базис етичних рішень.

Тема 7. Права людини.

Тема 8. Війна і насилля (частина перша).

Тема 9. Війна і насилля (частина друга).

Тема 10. Смертна кара.

Тема 11. Аборт.

Тема 12. Евтаназія.

Тема 13. Сексуальна поведінка і питання ЛГБТ-спільнот.

Тема 14. Відношення до природи.

Тема 15. Практичний підхід до моральних дилем.

Іспит

4. Структура навчальної дисципліни «Християнська етика»

Назва модулів і тем	Кількість годин									
	усього	денна форма				заочна форма				
		у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	інд.	с.р.		л	п	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади християнської етики										
Тема 1. Метаетика.	8	2	2	-	4	2	2	-	-	-
Тема 2. Бог та об'єктивна мораль.	8	2	2	-	4	2	2	-	-	-
Тема 3. Заперечення проти теїстичного обґрунтування моралі.	8	2	2	-	4	1	1	-	-	-
Тема 4. Яким має бути справді добре життя?	8	2	2	-	4	1	1	-	-	-
Тема 5. Нормативна етика.	8	2	2	-	4	2	2	-	-	-
Тема 6. Базис етичних рішень.	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1	48	12	12	-	24	8	8	-	-	-
Змістовий модуль 2. Аналіз ключових етичних питань										
Тема 7. Права людини.	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
Тема 8. Війна і насилля (частина перша).	8	2	2	-	4	5,7	-	-	-	-
Тема 9. Війна і насилля (частина друга).	8	2	2	-	4	5,7	-	1	-	10,4
Тема 10. Смертна кара.	8	2	2	-	4	11,4	-	1	-	10,4
Тема 11. Аборт.	8	2	2	-	4	22,8	-	2	-	20,8
Тема 12. Евтаназія.	8	2	2	-	4	22,8	-	2	-	20,8
Тема 13. Сексуальна поведінка і питання ЛГБТ-спільнот.	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
Тема 14. Відношення до природи.	8	2	2	-	4	22,8	-	2	-	20,8
Тема 15. Практичний підхід до моральних дилем.	8	2	2	-	4	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 2	72	18	18	-	36	91,2	-	8	-	83,2
ІНДЗ										
Усього годин	120	30	30	-	60	120	8	8	-	104

5. Теми лекцій

№	Тема лекцій	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади християнської етики			
1.	Метаетика.	2	2
2.	Бог та об'єктивна мораль.	2	2
3.	Заперечення проти теїстичного обґрунтування моралі.	2	1
4.	Яким має бути справді добре життя?	2	1
5.	Нормативна етика.	2	2
6.	Базис етичних рішень.	2	
Змістовий модуль 2. Аналіз ключових етичних питань			
7.	Права людини.	2	
8.	Війна і насилля (частина перша).	2	

9.	Війна і насилля (частина друга).	2	
10.	Смертна кара.	2	
11.	Аборт.	2	
12.	Евтаназія.	2	
13.	Сексуальна поведінка і питання ЛГБТ-спільнот.	2	
14.	Відношення до природи.	2	
15.	Практичний підхід до моральних дилем.	2	
	Всього	30	8

6. Теми практичних занять

№	Тема	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади християнської етики			
1.	Нігілізм: проблеми і підходи.	2	
2.	Моральний релятивізм: проблеми і підходи.	2	
3.	Деонтологічна етика і етика чеснот: порівняльний аналіз.	2	
4.	Дилема Евтифрона: аналіз заперечення.	2	
5.	Біблійна етика: Старий Завіт.	2	
6.	Біблійна етика: Новий Завіт.	2	
7.	Гедонізм: проблеми і підходи.	2	
8.	Консеквенціалізм: проблеми і підходи.	2	
Змістовий модуль 2. Аналіз ключових етичних питань			
9.	Теорія справедливої війни: аналіз з християнської перспективи.	2	1
10.	Пацифізм: аналіз з християнської перспективи.	2	1
11.	Аборти: ключові аргументи.	2	2
12.	Одностатеві шлюби: етичний аналіз.	2	2
13.	Самогубство: етичний аналіз.	2	
14.	Обов'язок благодійності: чи маємо ми моральний борг жертвувати на потреби нужденних?	2	2
15.	Права тварин: проблеми і підходи.	2	
	Всього	30	8

7. Самостійна робота

№	Тема	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Змістовий модуль 1.			
1.	Підготовка до практичного заняття Тема 1. (теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок).	4	
2.	Підготовка до практичного заняття Тема 2. (теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок).	4	
3.	Підготовка до практичного заняття Тема 3. (теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок).	4	
4.	Підготовка до практичного заняття Тема 4. (теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок).	4	
5.	Підготовка до практичного заняття Тема 5. (теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок).	4	

6.	Підготовка до практичного заняття Тема 6. (теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок).	4	
7.	Підготовка до практичного заняття Тема 7. (теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок).	4	
8.	Підготовка до практичного заняття Тема 8. (теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок).	4	
Змістовий модуль 2.			
9.	Підготовка до практичного заняття Тема 9. (теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок).	4	10,4
10.	Підготовка до практичного заняття Тема 10. (теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок).	4	10,4
11.	Підготовка до практичного заняття Тема 11. (теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок).	4	20,8
12.	Підготовка до практичного заняття Тема 12. (теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок).	4	20,8
13.	Підготовка до практичного заняття Тема 13. (теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок).	4	
14.	Підготовка до практичного заняття Тема 14. (теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок).	4	20,8
15.	Підготовка до практичного заняття Тема 15. (теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок).	4	
	Всього	60	104

Примітка. Кількість годин з позначкою (*) в межах відповідної теми виокремлюється з самостійної роботи студентів на індивідуальне опрацювання першоджерел.

8. Індивідуальні завдання:

Методи і прийоми навчання

Методи контролю

Питання гарантованого контролю знань здобувачів вищої освіти.

Індивідуальним завданням з курсу «Християнська етика» є самостійне опрацювання першоджерел та підготування відповідних матеріалів у вигляді конспекту. Теми індивідуальної роботи з першоджерелами включені до списку питань, що виносяться на екзамен. За опрацювання кожного першоджерела може бути нараховано до 5 балів (у тому числі: до 2 балів за конспектування першоджерела й до 3 балів - за усну доповідь викладачеві індивідуально). Методичні роз'яснення щодо виконання цього виду роботи надаються викладачем під час аудиторної роботи.

9. Методи навчання: словесний, пояснювально-демонстраційний, метод проблемного викладання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, метод кейсів конкретних ситуацій, візуалізація, вивчення та аналіз прикладного матеріалу, аналіз та синтез інформації, функціонально-структурний аналіз, порівняння та зіставлення.

10. Методи та форми контролю, розподіл балів, які отримують студенти, оцінювання

При організації навчання використовуються наступні види контролю:

Вихідний контроль передбачає визначення початкового рівня студентів з суміжних дисциплін, який необхідний для опанування дисципліни, яку вивчає студент. Результати вихідного контролю знань не враховують у поточному навчанні студента, оскільки вони мають лише ознайомчий характер для викладача.

Поточний контроль передбачає 100% опитування студентів на практичному занятті з оцінюванням всіх складових заняття – тестового контролю, усного опитування, вирішення ситуаційних задач.

Підсумковий контроль для студентів першого курсу навчання проводиться у формі іспиту.

Підсумковий контроль у формі іспиту здійснюється по завершенню вивчення всіх тем модуля на останньому занятті. При виставленні оцінки за дисципліну враховують накопичену студентом кількість балів (**максимальна кількість балів 100, мінімальна - 69**).

12. Список запитань до кінцевого контролю \ Темі рефератів Зарахування дисципліни студенту проводиться відповідно до загальної кількості накопичених ним балів і здійснюється за 100 бальною шкалою та за шкалою ECTS Таблиці 1.

Таблиця 1

Шкала оцінювання та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою (університету)	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90-100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85-89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75-84 (добре)	3 (задовільно)	
D	70-74 (задовільно)		
E	60-69 (достатньо)	2 (незадовільно)	Не зараховано
FX	35-59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)		
X	1-34 (незадовільно -з обов'язковим повторним курсом)		

Вихідні навички (?)

Політика курсу: обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами згідно Положення Інституту, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Бали за будь який вид навчальної діяльності можуть бути зняті за умов порушення студентом академічної доброчесності, за плагіат та пропуск терміну здачі.

13. Методичне забезпечення

- Навчальна література;
- Мультимедійний лекційний матеріал;
- Дидактичний та демонстраційний матеріали;

14. Рекомендована література

Основна (базова)

Книги

- 1) Сергій Головін, «Біблія і етика. Основи праведного життя» (Київ: ХНАЦ, Книгоноша, 2017).
- 2) Девід Гудінг, Джон Леннокс, «Людина та її світогляд. У пошуках істини і реальності», Том 3 (Київ: УБТ, 2008).
- 3) Михайло Абакумов, «Війна та віра: Життя і переконання Дітріха Бонгеффера» (Київ: ХНАЦ, Книгоноша, 2026)

Статті

- 1) Михайло Абакумов, «Як бути християнином під час війни: служіння Дітріха Бонгеффера». Альманах Богомисліє, 33:2, 2023.
- 2) Михайло Абакумов, «Місце миротворчості та насильства в самоідентифікації християнства: три перспективи». Альманах Богомисліє, 34:1, 2024.
- 3) Михайло Абакумов, «Чи проповідував Ісус чистий пацифізм?» (з д-р Полом Копаном). Альманах Богомисліє, 34:2, 2024.

Допоміжна

- 1) Майкл Х'юмер, «Знання. Реальність. Цінність: Вступ до аналітичної філософії майже для всіх» (Київ: Дух і Літера, 2024).
- 2) Norman L. Geisler, «Christian Ethics: Contemporary Issues and Options» (Grand Rapids, MI: Baker Academic, 2010).
- 3) Scott Rae, «Moral Choices: An Introduction to Ethics» (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2018).
- 4) Russ Shafer-Landau, «The Fundamentals of Ethics» (New York: Oxford University Press, 2023).
- 5) Samuel Wells (Editor), «Christian Ethics: An Introductory Reader» (Malden, MA: Wiley-Blackwell, 2010).

Інформаційні ресурси

- Moral Apologetics: <https://www.moralapologetics.com/>
- St Andrews Encyclopaedia of Theology: <https://www.saet.ac.uk/Christianity/ChristianEthics>
- Reasonable Faith: <https://www.reasonablefaith.org/>
- Michael Huemer: <https://spot.colorado.edu/~huemer/>